IKI2035
Ikäihmisten palvelujen kehittämisohjelma

Ohjelman päivitys

26.10.2026

Pirkanmaan hyvinvointialue

Esityksen rakenne

Johdanto

1. IKI2035-kehittämisohjelman ydintavoite
2. Skenaariot väestönkehityksestä ja muistisairauksien esiintyvyydestä
3. Skenaariot palvelutarpeiden ja kustannusten kehityksestä
4. Mahdolliset sopeutusskenaariot
5. Arvio henkilöstötarpeesta
6. Ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet

Liitteet

Johdanto

Pirkanmaan
hyvinvointialue

Taustaa

- Aluehallitus hyväksyi kokouksessaan 20.11.2023 § 319 IKI2035-kehittämisohjelman toimeenpantavaksi. Aluevaltuusto päätti ohjelman päivittämisestä 8.12.2025 § 117.
- Päivityksessä on huomioitu erityisesti kasvava palvelutarve. Väestöennusteen mukaan erityisesti yli 85-vuotiaiden määrä kasvaa. Lisäksi päivityksessä on huomioitu myös muistisairaat ja heidän määränsä ennakoitu kehitys osana tulevien palvelutarpeiden arviointia.
- Ohjelmassa arvioidaan tulevaa henkilöstötarvetta sekä palvelutarpeen ja kustannusten kehitystä eri vaihtoehdoissa.
- Tavoitteissa kuvataan aiempaa selkeämmin ikääntyneen arkea. Alkuperäiseen ohjelmaan verrattuna painotus siirtyy palvelurakenteen muuttamisesta turvalliseen kotona asumiseen, yksilöllisiin palveluihin ja sujuvaan avunsaantiin. Osatavoitteita on täsmennetty ja päällekkäisiä kohtia yhdistetty.
- IKI2035-ohjelman päivitys on valmisteltu laajassa yhteistyössä keskeisten sidosryhmien kanssa. Ohjelmaa on käsitelty Ikäihmisten ja vammaisten henkilöiden valiokunnan työpajassa 29.4.2026, vanhusneuvoston työpajassa 5.5.2026 sekä yksityisten palveluntuottajien kanssa järjestetyssä yhteistyötapaamisessa 3.6.2026. Muistisairaiden palvelutarpeen kehityksen arvioinnissa on Pirkanmaan hyvinvointialueen geriatristen asiantuntijoiden lisäksi konsultoitu Tampereen yliopiston Gerontologian tutkimuskeskusta (GEREC).
- Päivityksessä on hyödynnetty valmistelun aikana saadut ikäihmisten ja vammaisten henkilöiden valiokunnan ja vanhusneuvoston lausunnot ja muut asiantuntijapalautteet.

1. IKI2035-kehittämisohjelman ydintavoite

Pirkanmaan
hyvinvointialue

1. Ikääntyneen sujuvaa arkea vahvistavat neuvonta, ohjaus ja ennaltaehkäisevät palvelut

Lisäämme palvelujen saatavuutta, saavutettavuutta ja tunnettavuutta. Kehitämme arviointiprosessejamme yksilöllisiksi ja oikea-aikaisiksi. Edistämme ikäystävällisiä asuinympäristöjä yhdessä kuntien ja järjestöjen kanssa.

2. Hyvä ja turvallinen elämä omassa kodissa

Mahdollistamme asiakkaidemme kotona asumisen voimavaralähtöisesti tukemalla heidän osallisuuttaan ja toimintakykyään, kehittämällä kotiin annettavia sekä lyhytaikaisia palveluja ja vahvistamalla omais- ja perhehoitoa.

3. Turvalliset ja yksilöllisiin tarpeisiin vastaavat asumisen palvelut

Vastaamme oikea-aikaisesti asiakkaidemme palvelutarpeisiin yhteisöllisellä asumisella ja ympärivuorokautisella palveluasumisella. Järjestämme palvelut henkilöstö- ja talousresurssit huomioiden.

4. Sujuvat ja oikea-aikaiset palvelut elämäntilanteen muuttuessa

Parannamme sosiaali- ja terveyspalvelujen yhteentoimivuutta ikääntyneiden keskeisissä palvelu- ja hoitopoluissa. Kehitämme monituottajuutta ja kumppanuuksia kuntien, palveluntuottajien ja kolmannen sektorin kanssa.

5. Asiakkaan arkea tukevat digi- ja teknologiaratkaisut

Tuemme asiakkaidemme digitaalisten palvelujen käyttöä ja laajennamme teknologian hyödyntämistä palvelujen saatavuuden ja laadun parantamiseksi. Vahvistamme tiedolla johtamista sekä asiakaskokemustiedon hyödyntämistä.

Pirkanmaan hyvinvointialue

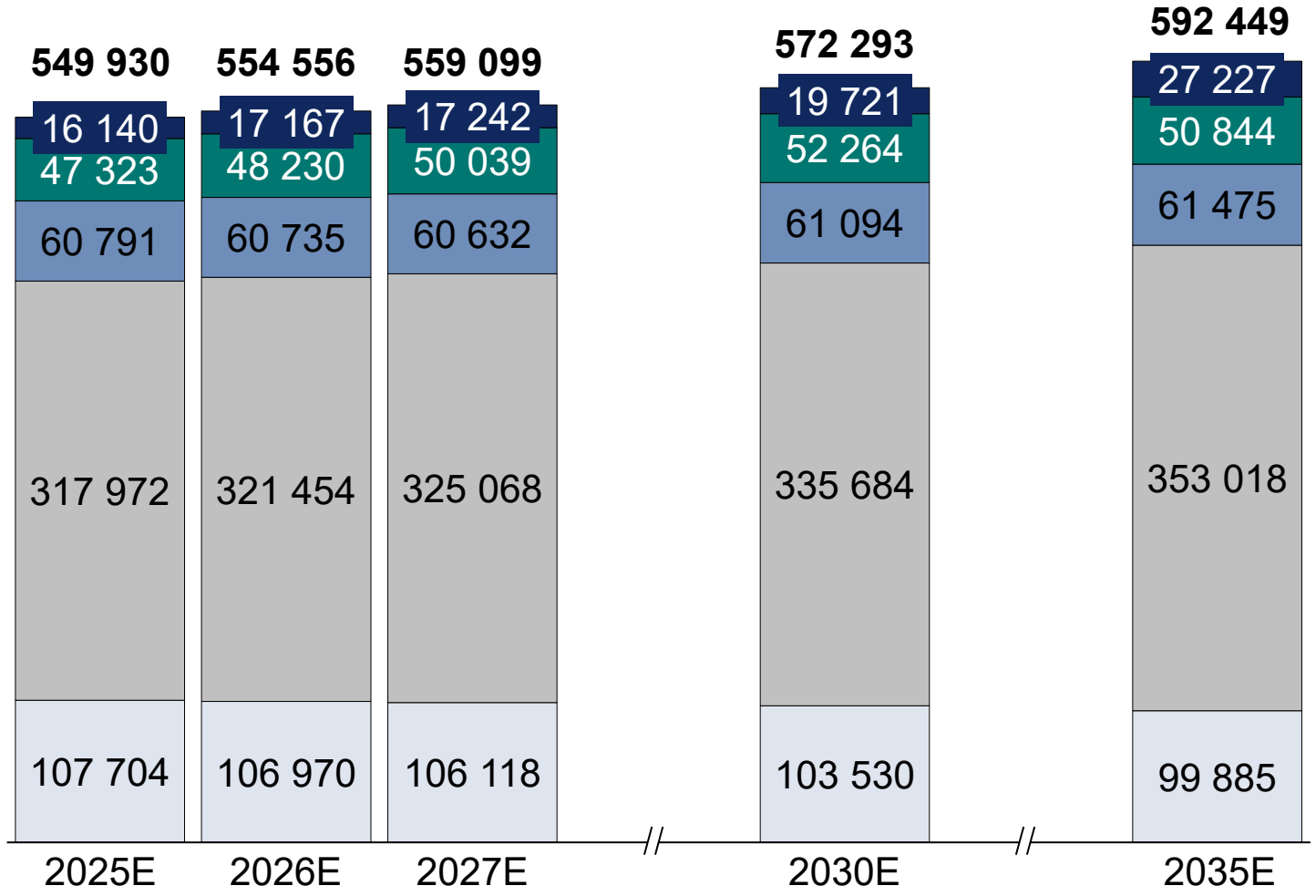
IKI2035-ohjelman ydintavoite:

Ikääntyneiden toimintakykyä tukevat, toiminnallisesti ja taloudellisesti kestävät palvelut

2. Skenaariot väestönkehityksestä ja muistisairauksien esiintyvyydestä

Pirkanmaan väestöstä yli 85-vuotiaiden osuus kasvaa suhteellisesti eniten seuraavien vuosien aikana

Pirkanmaan hyvinvointialueen väestöennuste 2025-2035E

Ikä-ryhmä	Muutos keskimäärin (2025-2035E)	Muutos 2026E*	Muutos 2030E*	Muutos 2035E*
85+	+5,4%	+6%	+22%	+69%
75–84	+0,7%	+2%	+10%	+7%
65–74	+0,1%	0%	+1%	+1%
20–64	+1,1%	+1%	+6%	+11%
0–19	-0,8%	-1%	-4%	-7%

*Muutos verrattuna vuoteen 2025

Pirkanmaan hyvinvointialue

Lähde: Tilastokeskus (14wx -- Väestöennuste 2024: Väestö iän ja sukupuolen mukaan alueittain, 2024-2045)

Ennuste pirkanmaalaisten yli 65-vuotiaiden muistisairaiden määrästä

- Muistisairauksien ilmaantuvuus ja esiintyvyys -tutkimuksessa vuodelta 2024 on tarkasteltu diagnosoitujen muistisairaiden määrää vuosina 2016-2021.
- Muistisairauksien väestöesiintyvyyttä on arvioitu hyvinvointialuetasoisesti ja sen perusteella Pirkanmaan ikä- ja sukupuolivakioitu esiintyvyys on koko maan keskitasoa.
- Laskennalliset ennusteet perustuvat uusimpaan tilastokeskuksen 2024 väestöennusteeseen ja muistisairauksien arvioidun esiintyvyyden pysymiseen vuoden 2021 tasolla 65-74-, 75-84- ja yli 85-ikäryhmissä.

Laskennalliset ennusteet, noin*

Muistisairaiden määrä Pirkanmaalla, ikäryhmittäin

Vuosi	65-74 v. (3,1 %)	75-84 v. (14 %)	Yli 85 v. (41,2 %)	Kokonais-määrä
2025	1 900	6 600	6 700	15 200
2030	1 900	7 300	8 200	17 400
2035	1 900	7 100	11 200	20 200

Muistisairaiden määrä Pirkanmaalla, vaikeusasteittain

Vuosi	Lievä (n. 50%)	Keskivaikea (n. 30%)	Vaikea (n. 20%)
2025	7 600	4 600	3 000
2030	8 700	5 200	3 500
2035	10 100	6 100	4 000

Kansallisen arvion mukaan kaikista muistisairauksista lieviä n. 50%, keskivaikeita n. 30% ja vaikeita n. 20%.

*Ennusteet pyöristetty kokonaislukuihin

Pirkanmaan hyvinvointialue

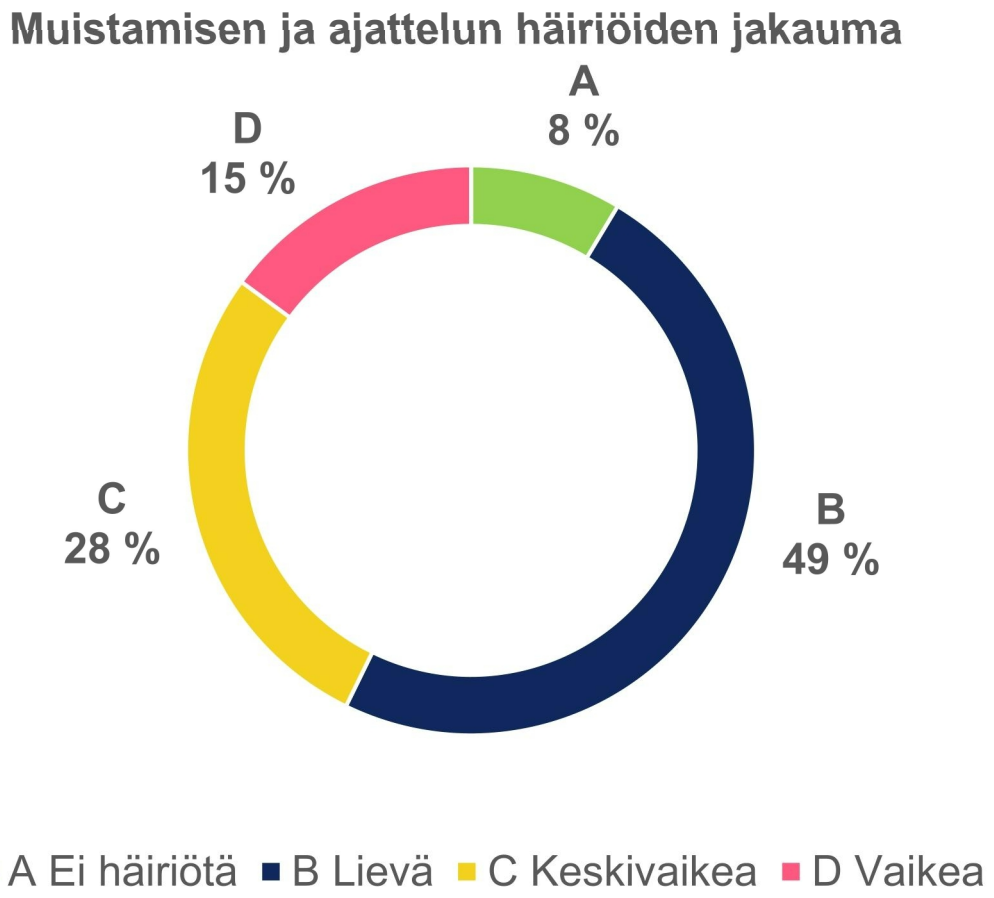
Lähteet: Diagnosoitujen muistisairauksien ilmaantuvuus ja esiintyvyys Suomessa vuosina 2016–2021 (Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim 2024;140(5):411-9) ja Tilastokeskus – 14wx -- Väestöennuste 2024: Väestö iän ja sukupuolen mukaan alueittain, 2024-2045

Muistamisen ja ajattelun häiriöt pirkanmaalaisilla ikäihmisten palveluiden piirissä olevilla asiakkailla 2025, RAI-arviointitietojen perusteella Ympärivuorokautinen hoiva, säännöllinen kotihoito ja yhteisöllinen asuminen

iRAI Kognitiomittarin mukaisesti*	Asiakkaita
Ei häiriötä, CPS 0	813
Lievä, CPS 1-2	4590
Keskivaikea, CPS 3-4	2627
Vaikea, CPS 5-6	1409
Kaikki yhteensä	**9439**

*Arvio tehty kognitiomittarin (sisältää muistamisen ja ajattelun häiriöt) tietojen perusteella.

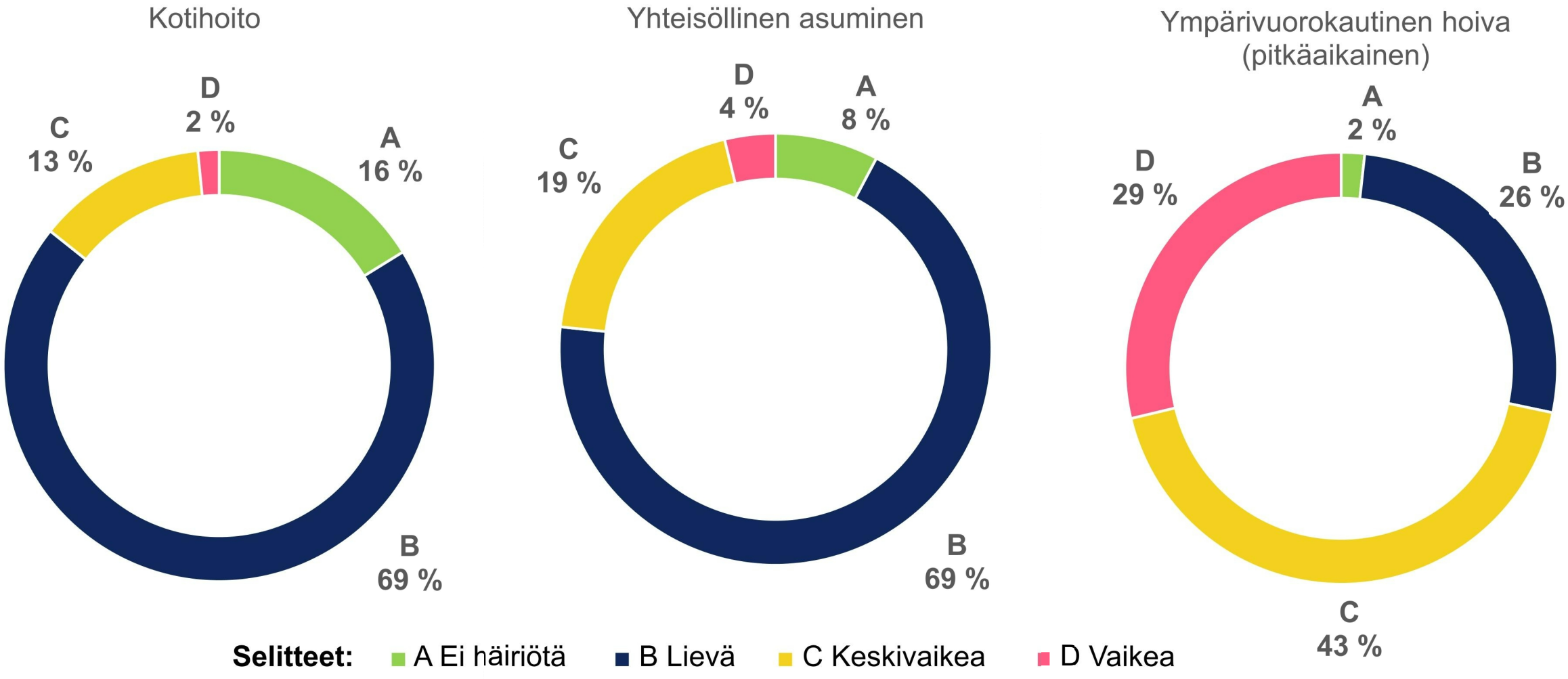
Diagnosoidut muistisairaudet sisältyvät lukuihin, mutta niiden osuutta ei voida erotella, koska esim. lievä tai keskivaikea muistamisen ja ajattelun häiriö voi johtua myös muista syistä.

Pirkanmaan hyvinvointialue

Lähde: Pirkanmaa RaiSoft.net -ohjelmisto (tilanne 31.12.2025).
RAI = Resident Assessment Instrument, kansainvälinen arviointijärjestelmä asiakkaan toimintakyvyn ja palvelutarpeen arviointiin.

Muistamisen ja ajattelun häiriöiden jakauma ikäihmisten palveluissa vuonna 2025, RAI-arviointitietojen perusteella

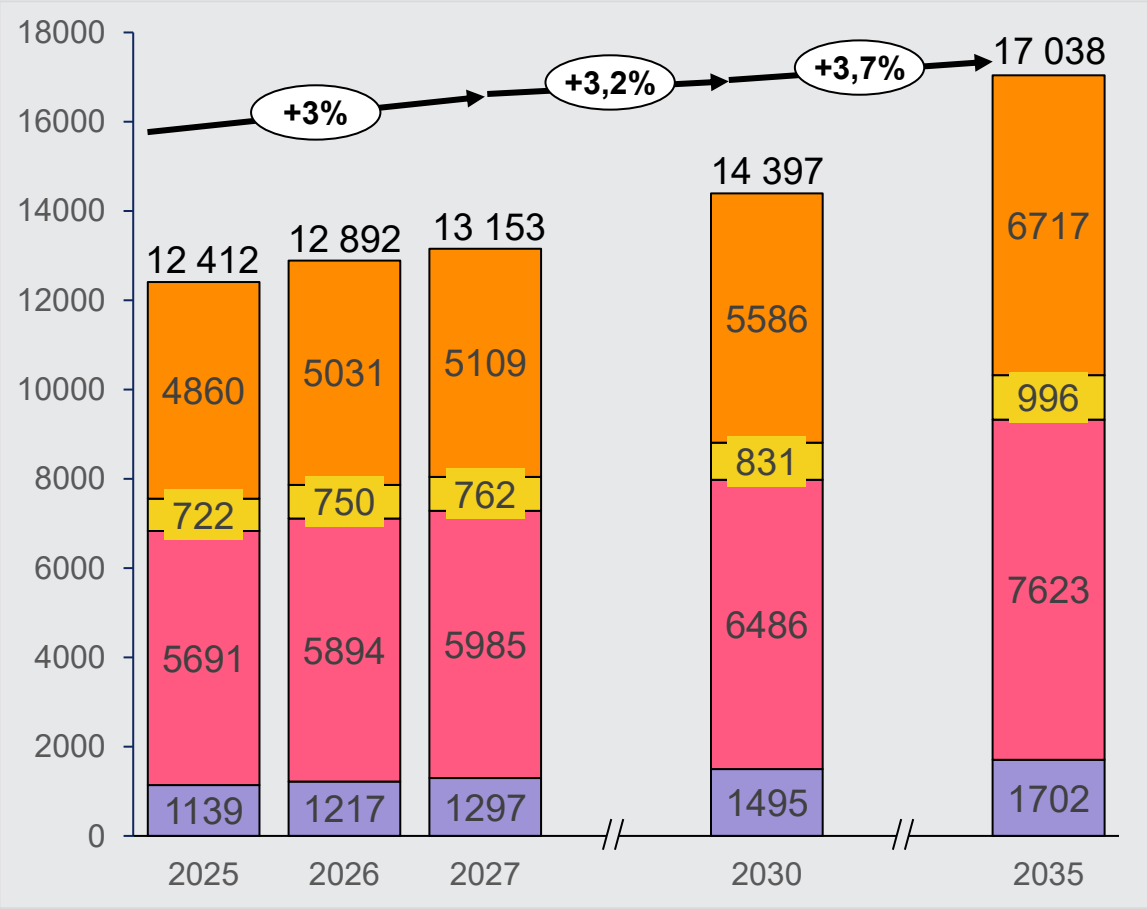
Pirkanmaan hyvinvointialue

Lähde: Pirkanmaa RaiSoft.net -ohjelmisto (tilanne 31.12.2025)

3. Skenaariot palvelutarpeiden ja kustannusten kehityksestä

Arvio asiakkaiden määrän kehityksestä, jos palveluiden peittävyydet pysyisivät 12/2025 tasolla

Asiakkaiden määrän kehitys 2025-2035

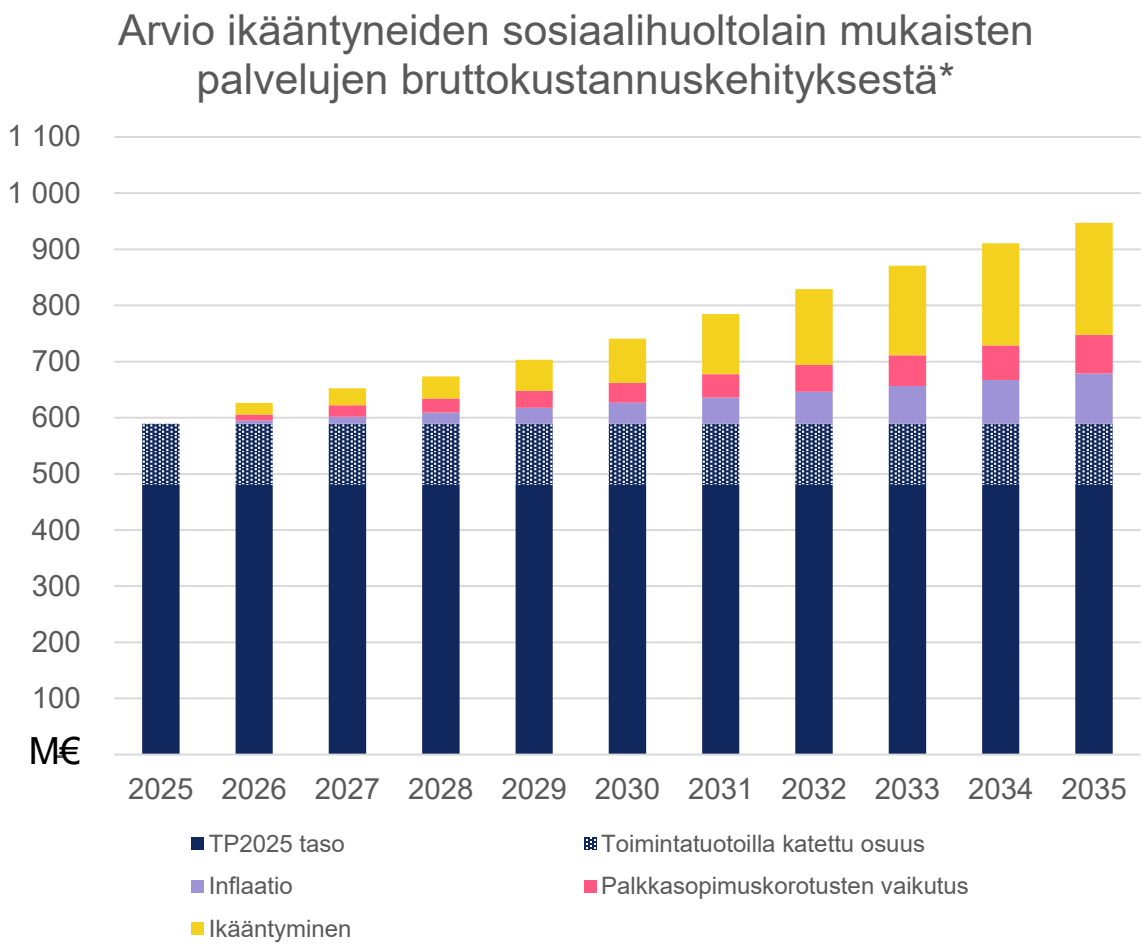

Palvelu	Muutos% 2025 → 2027	Muutos% 2027 → 2030	Muutos% 2030 → 2035
Ympärivuorokautinen hoiva*	+5,1%	+9,3%	+20,3%
Yhteisöllinen asuminen	+5,5%	+9,1%	+19,8%
Kotihoito	+5,2%	+8,4%	+17,5%
Omaishoito	+13,9%	+15,2%	+13,9%
Yhteensä	**+6,0%**	**+9,5%**	**+18,3%**

**Sis. ympärivuorokautisen palveluasumisen ja laitoshoidon vuonna 2025*

Pirkanmaan hyvinvointialue

Kustannusten arvioidaan kasvavan yli 60 % seuraavien 10 vuoden kuluessa

Kustannuslaskelmassa huomioitu:

Väestön ikääntyminen

Palvelutarpeen kasvu arvioitiin suhteessa asiakasmäärän kasvuun isoimmissa palveluryhmissä käyttäen ikäryhmiä yli 85-vuotiaat, 75-84-vuotiaat ja alle 75-vuotiaat. Kunkin ikäryhmän kohdalla oletettiin asiakasmäärän vuosittainen muutos suhteessa Tilastokeskuksen väestöennusteen muutokseen.

Palkkakehityksen tuoma kasvu

SOTE-sopimuksen mukaan palkat nousevat noin 4,85 % vuonna 2026 vuoteen 2025 verrattuna ja yhteensä 10,7 % vuoden 2028 loppuun mennessä. Vuodesta 2029 alkaen henkilöstökustannusten oletettiin kasvavan inflaation kanssa samaa tahtia.

Inflaatio

Inflaation arvioitiin olevan keskimäärin 1,9 % vuonna 2026, 1,5 % vuonna 2027, 1,8 % vuonna 2028 ja 2,0 % vuodesta 2029 alkaen.

Toimintatuotot

Toimintatuotot on huomioitu vuoden 2025 tasossa. Toimintatuotot kattoivat kustannuksista noin 18 % vuonna 2025.

Pirkanmaan hyvinvointialue

* Ei sis. kotihoidon tukipalveluja

Huom. Kyseessä on laskennallinen arvio em. oletuksilla. *Arvio on maltillinen. Todellisuudessa kustannukset voivat kasvaa tätä enemmän ja nopeammin mm. henkilöstö- ja ostopalvelukustannusten noususta johtuen.*

Ikääntyneiden palveluiden porrastus

Pirkanmaan hyvinvointialue

Lähitorit

1. **Ikääntyneiden määrä ohjaa palvelupäivien määrää**
   1 000:tta yli 65-vuotiasta kohden kunnassa on yksi Lähitoripäivä viikossa

2. **Tavoitteena on yhdenvertaiset palvelut**
   Neuvonnan ja ohjauksen keinoin tavoitetaan jopa 25 % alueen yli 65-vuotiaista.

3. **Vaikuttavuus näkyy asiakkaiden arjessa**
   Asiakkaat kokevat tulleensa autetuiksi. Neuvonta ja ohjaus vahvistavat ikääntyneen omia voimavaroja ja auttavat löytämään apua arkeen.

Neuvontaa

- Yleistä neuvontaa hyvinvointialueen palveluista sekä alueen muista palveluista
- Tukea omasta hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtimiseen
- Kaikille, jotka tarvitsevat kasvokkaista neuvontaa eivätkä pysty itsenäisesti asioimaan esim. digipalveluissa

Ohjausta

- Palveluohjausta ikääntyneille ja vammaisille
- Tavoitteena mahdollisimman pitkään omassa kodissa pärjääminen
- Tietoa omaehtoisista, kunnan ja kolmannen sektorin palveluista oman arjen tueksi
- Digitukea ja yhdessä asiointia

Edistämme monituottajuutta sekä asiakkaiden ja palveluntuottajien kohtaamista palveluohjauksen ja palveluntuottaja-haun keinoin

Osallisuutta

- Osallisuutta tukevaa toimintaa yhdessä järjestöjen, kolmannen sektorin toimijoiden ja kunnan kanssa
- Mahdollisuus osallistua ja olla itse toteuttamassa erilaisia ryhmiä ja tapahtumia
- Tavoitteena terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

Pirkanmaan hyvinvointialue

Lähitori
Arjen tukea ja kohtaamisia

Kotihoito

Skenaario	2025	2030	2035
Kotihoidon asiakasmäärä / vuosi	**8 600**	**9 800** (+ 1200)	**11 400** (+ 2800)
Kotihoidon käyntimäärät / vuosi	**3 000 000**	3 500 000* (+ 500 000)	4 100 000* (+ 1 100 000)

Lukuihin sisältyy säännöllinen ja tilapäinen kotihoito, asiakkaan palvelutarpeen arviointi kotihoidon kuntouttavalla arviointijaksolla sekä kotisairaanhoidon palvelu.

*Vuodesta 2027 lähtien tarkastelu säännöllisen kotihoidon osalta muuttuu tuntiperusteiseksi

Kustannusten arvioidaan kasvavan vähintään noin 90 miljoonaa euroa vuoteen 2035 mennessä.

Kotona asumista tuetaan lisäksi sosiaalihuoltolain mukaisilla tukipalveluilla (asiakasmäärät ja käyntimäärät eivät ole mukana taulukon luvuissa). Tukipalveluita ovat turva-auttamispalvelu, ateriapalvelu, kauppapalvelu, peseytymispalvelu, vaatehuoltopalvelu, siivouspalvelu, kuntouttava päivätoiminta.

Ikäihmisten perhehoito

Osavuorokautinen perhehoito
- Ryhmämuotoinen perhehoito (perhehoitajan koti)
- Osavuorokautinen perhehoito (perhehoitajien koti)
- Osavuorokautinen kiertävä perhehoito (asiakkaan koti)

Tilapäinen perhehoito
- Tilapäinen perhehoito (perhehoitajan koti)
- Kiertävä perhehoito (asiakkaan koti)
- Päivystyksellinen perhehoito (perhehoitajan tai asiakkaan koti)

Pitkäaikainen perhehoito
- Soveltuu asiakkaille, joilla ei ole säännöllistä yöaikaista avun tarvetta.

	2025	2030	2035
Perhehoidon hoitopäivät / vuosi	**25 000**	**Tavoite 30 000**	**Tavoite 35 000**

Perhehoitajilta ei vaadita ammatillista koulutusta

Lyhytaikainen ympärivuorokautinen palveluasuminen

Lyhytaikainen ympärivuorokautinen palveluasuminen (LAH)

- Asiakkaalla on tarve omaishoidon tuen vapaan aikaiseen hoitoon ympärivuorokautisessa palveluasumisessa
- Asiakkaalla on muu tarve lyhytaikaiseen ympärivuorokautiseen palveluasumiseen

Lyhytaikainen ympärivuorokautinen palveluasuminen (VoiVa)

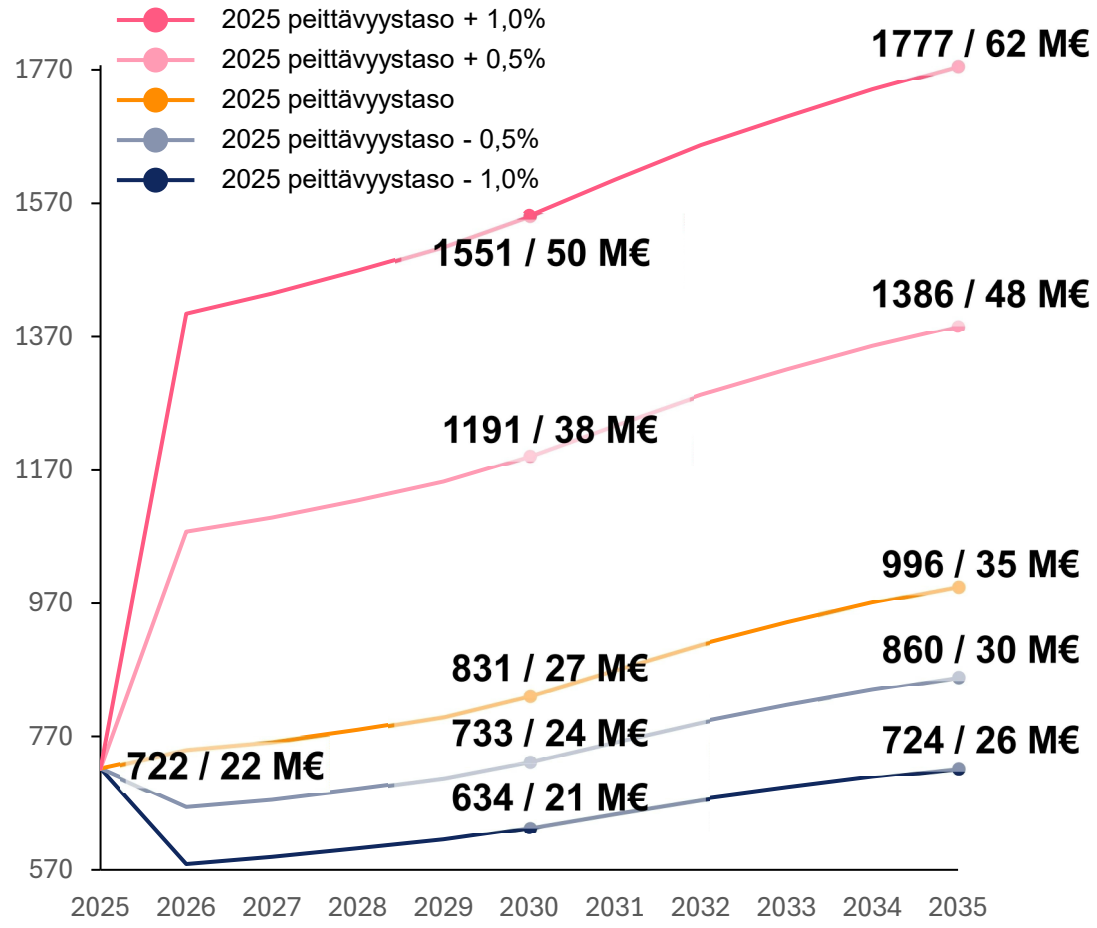
- Asiakkaalla on tunnistettu tarve ympärivuorokautiselle voimavaralähtöiselle, kotona asumista tukevalle arkikuntoutukselle, jota toteutetaan moniammatillisesti sosiaalihuollon yksikössä
- Asiakkaalla on tunnistettu tarve arvioida tehostetusti palveluiden tarvetta

Oma tuotanto	2026 paikkamäärä	2030 paikkamäärä	2035 paikkamäärä
Lyhytaikainen ympärivuorokautinen palveluasuminen (LAH)*	95	100	120
Lyhytaikainen ympärivuorokautinen palveluasuminen (VoiVa)**	28	140	230

*Ostopalveluilla täydennetään joustavasti näitä palveluita kulloisenkin asiakastarpeen mukaisesti
**Voimavarat arjessa -toimintamalli pohjautuu tutkimusnäyttöön, jossa henkilöstö työskentelee kuntouttavalla työotteella. Keskiössä ovat asiakkaan voimavarat, osallisuus ja toimijuus merkityksellisessä arjessa. Voimavaralähtöisyys - pirha.fi

Yhteisöllinen asuminen 2025-2035

Palvelupeittävyyden skenaariot 2025-2035, kaikki

Skenaario	Peittävyys*	Asiakasmäärä 2025	Asiakasmäärä 2030	Asiakasmäärä 2035	Kustannukset 2025	Kustannukset 2030**	Kustannukset 2035**
+ 1,0 %	**2,0 %** (3,3% / 1,5%)	-	**1551** (+ 829)	**1777** (+ 1055)	-	**50 M€** (+28 M€)	**62 M€** (+40 M€)
+ 0,5 %	**1,5 %** (2,8% / 1,0%)	-	**1191** (+ 469)	**1386** (+ 664)	-	**38 M€** (+16 M€)	**48 M€** (+26 M€)
2025	**1,0 %** (2,3% / 0,5%)	**722**	**831** (+ 109)	**996** (+ 274)	**22 M€**	**27 M€** (+5 M€)	**35 M€** (+13 M€)
- 0,5 %	**0,8 %** (1,8% / 0,5%)	-	**733** (+ 11)	**860** (+ 138)	-	**24 M€** (+2 M€)	**30 M€** (+8 M€)
- 1,0 %	**0,7 %** (1,3% / 0,5%)	-	**634** (- 88)	**724** (+ 2)	-	**21 M€** (-1 M€)	**26 M€** (+4 M€)

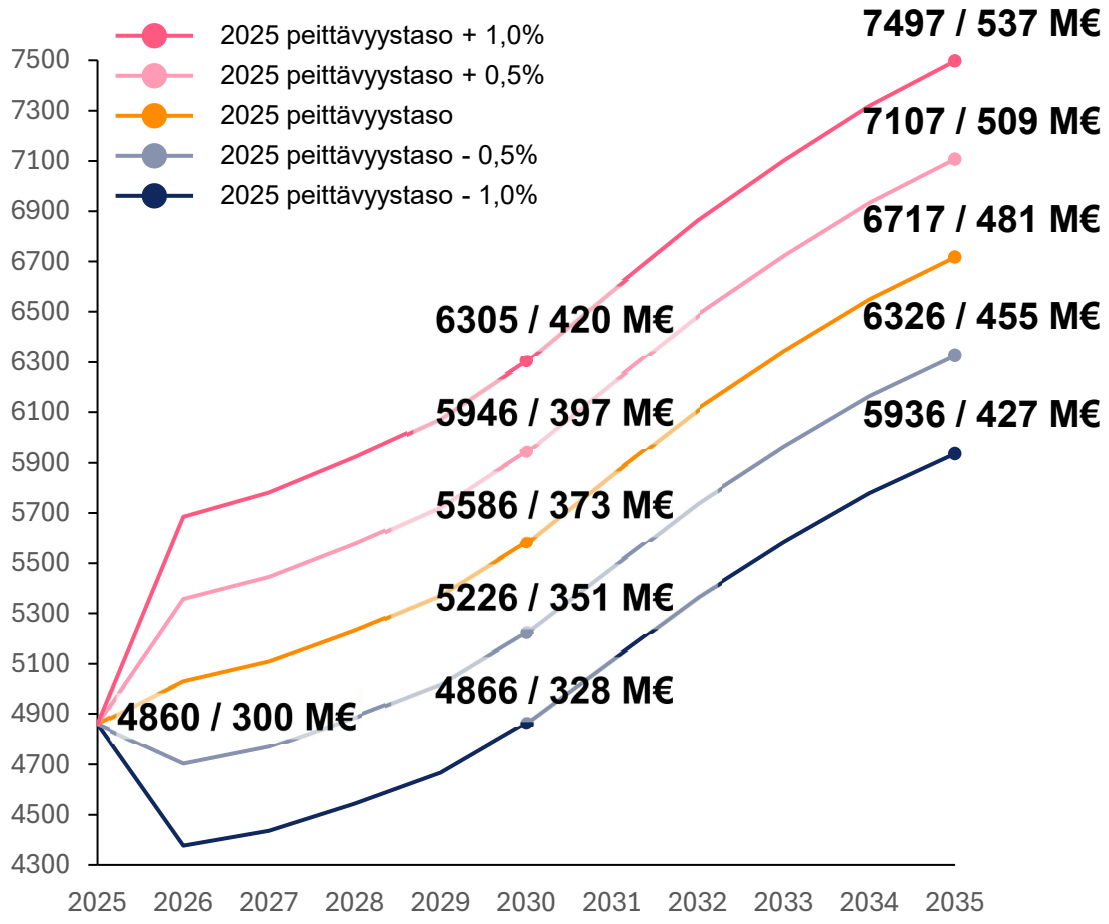
Skenaarioprosentit laskettu ikäryhmille yli 85- ja 75-84-vuotiaat.
** Suluissa esitetty yli 85- / 75-84-vuotiaiden palvelupeittävyys, kokonaispalvelupeittävyydessä luku kuvaa yli 75-vuotiaiden palveluiden peittävyyttä. Asiakasmäärissä huomioitu myös alle 75-vuotiaat.*
*** Suluissa esitetty asiakasmäärä-/kustannusmuutos verrattuna vuoteen 2025*
Alle 75-vuotiaiden osalta ei laskettu peittävyyden pienenemistä.

Pirkanmaan hyvinvointialue

Yhteisöllisessä asumisessa kokonaisuudessaan vuoden 2025 aikana oli yhteensä 969 eri asiakasta. Taulukon luvut laskettu poikkileikkauksina.

Ympärivuorokautinen palveluasuminen ja laitoshoito 2025-2035

Palvelupeittävyyden skenaariot 2025-2035, kaikki

Skenaario	Peittävyys*	Asiakasmäärä 2025	Asiakasmäärä 2030	Asiakasmäärä 2035	Kustannukset 2025	Kustannukset 2030**	Kustannukset 2035**
+ 1,0 %	**7,8 %** (16,7% / 4,7%)	-	**6 305** (+1445)	**7 497** (+2637)	-	**420 M€** (+120 M€)	**537 M€** (+237 M€)
+ 0,5 %	**7,3 %** (16,2% / 4,2%)	-	**5 946** (+1086)	**7 107** (+2247)	-	**397 M€** (+97 M€)	**509 M€** (+209 M€)
2025	**6,8 %** (15,7% / 3,7%)	**4 860**	**5 586** (+726)	**6 717** (+1857)	**300 M€**	**373 M€** (+73 M€)	**481 M€** (+181 M€)
- 0,5 %	**6,3 %** (15,2% / 3,2%)	-	**5 226** (+1086)	**6 326** (+2247)	-	**351 M** (+51 M€)	**455 M€** (+155 M€)
- 1,0 %	**5,8 %** (14,7% / 2,7%)	-	**4 866** (+6)	**5 936** (+1079)	-	**328 M€** (+28 M€)	**427 M€** (+127 M€)

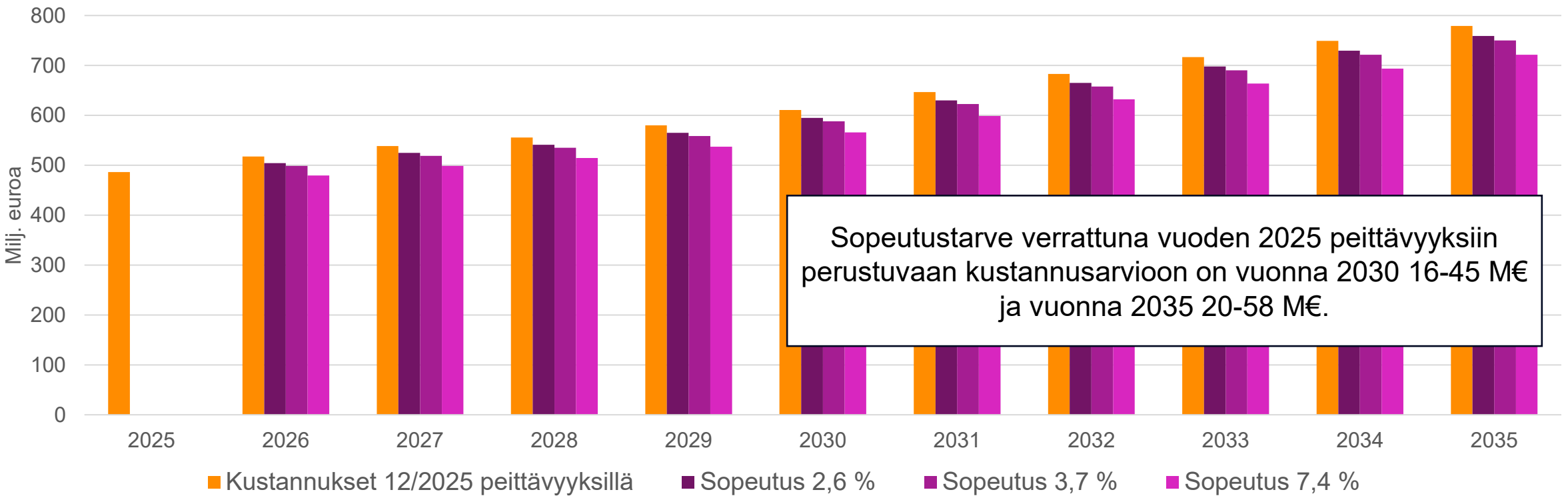
Skenaarioprosentit laskettu ikäryhmille yli 85- ja 75-84-vuotiaat.
** Suluissa esitetty yli 85- / 75-84-vuotiaiden palvelupeittävyys, kokonaispalvelupeittävyydessä luku kuvaa yli 75-vuotiaiden palveluiden peittävyyttä. Asiakasmäärissä huomioitu myös alle 75-vuotiaat.*
*** Suluissa esitetty asiakasmäärä-/kustannusmuutos verrattuna vuoteen 2025. Alle 75-vuotiaiden osalta ei laskettu peittävyyden pienenemistä.*

Pirkanmaan hyvinvointialue

Ympärivuorokautisessa hoivassa kokonaisuudessaan vuoden 2025 aikana oli yhteensä 6 485 eri asiakasta. Taulukon luvut laskettu poikkileikkauksina.

4. Mahdolliset sopeutusskenaariot

Ikääntyneiden sosiaalihuoltolain mukaisten palvelujen kustannusarvio ja laskennalliset sopeutusskenaariot

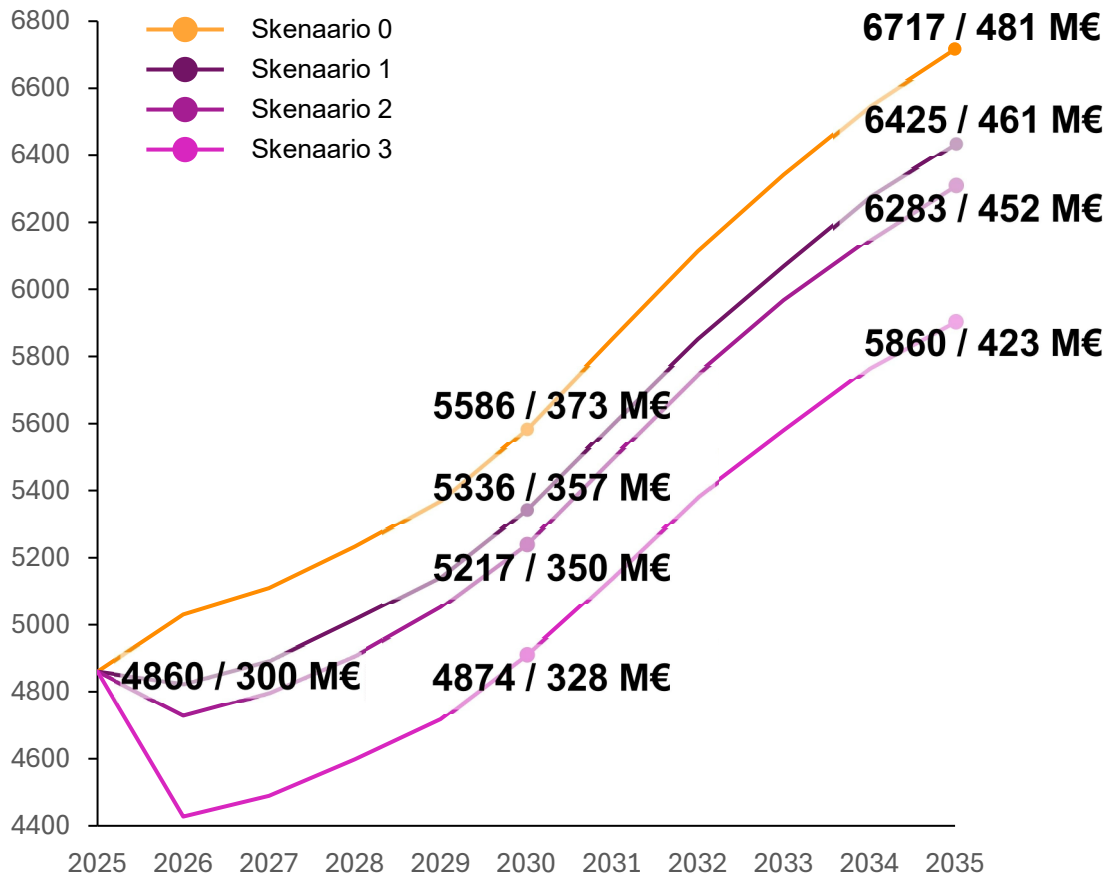

Sopeutusskenaariot perustuvat valtiovarainministeriön julkaisemiin laskelmiin, joiden mukaan seuraavalla hallituskaudella (2027-2031) saatetaan tarvita 7-12 miljardin euron sopeutukset julkiseen talouteen. Tämä tulisi väistämättä vaikuttamaan myös hyvinvointialueiden rahoitukseen. Laskelma perustuu oletukseen rahoituksen leikkaantumisen kohdentumisesta tasaisesti kaikkiin palveluihin.

Pirkanmaan hyvinvointialue

Ikääntyneiden palveluiden sopeutusskenaariolaskelmat, esimerkki

Palvelupeittävyyden skenaariot 2025-2035, kaikki

Skenaario	Asiakkaat 2025	Asiakkaat 2030	Asiakkaat 2035	Kustannukset 2025	Kustannukset 2030	Kustannukset 2035
Skenaario 0 (nykyinen peittävyys)	**4860**	**5586**	**6717**	**300 M€**	**373 M€**	**481 M€**
Skenaario 1 (sopeutus 2,6%)		**5336**	**6425**		**357 M€**	**461 M€**
Skenaario 2 (sopeutus 3,7%)		**5217**	**6283**		**350 M€**	**452 M€**
Skenaario 3 (sopeutus 7,4%)		**4874**	**5860**		**328 M€**	**423 M€**

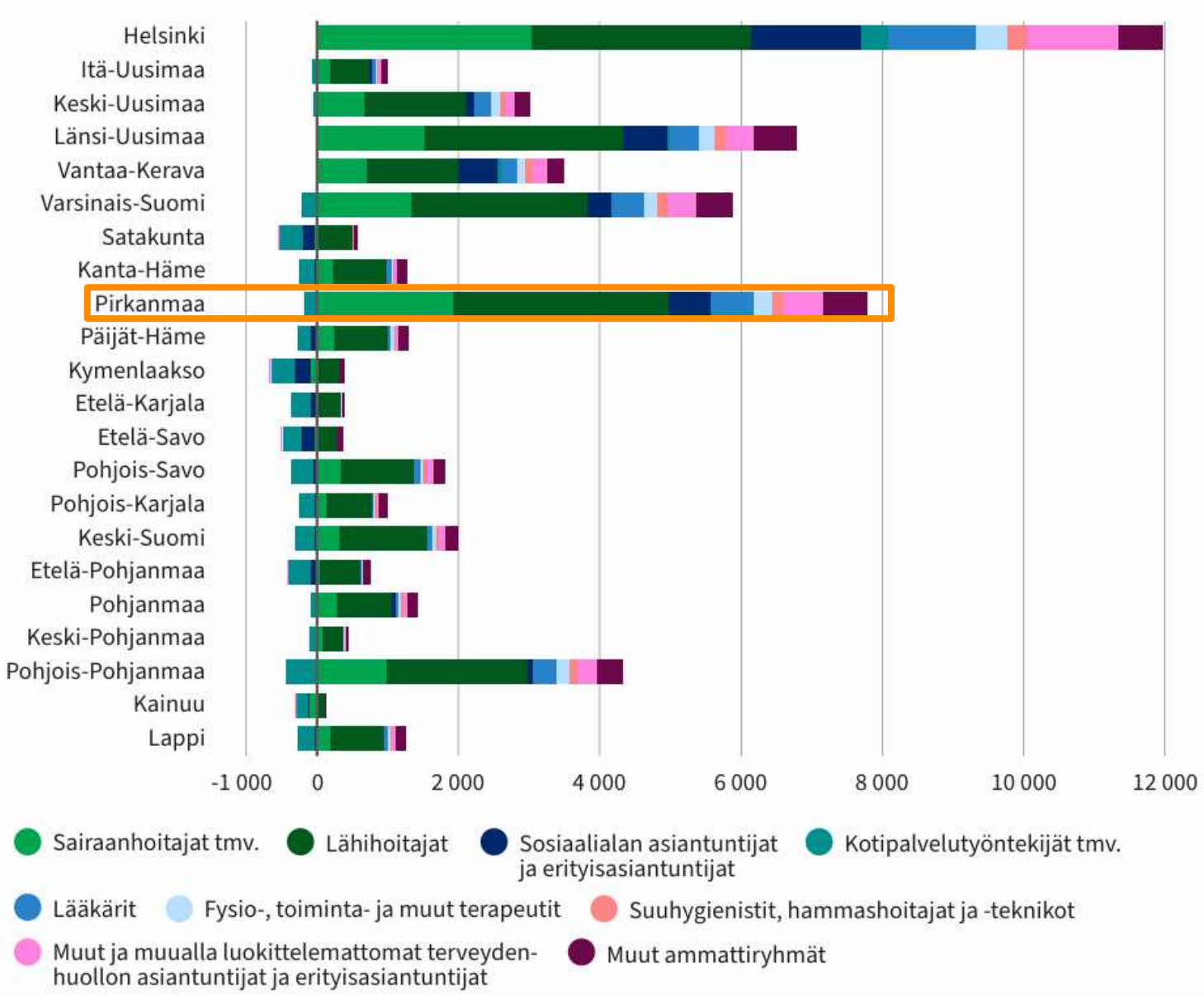
Ikääntyneiden palveluiden skenaariolaskelmaesimerkissä leikkaukset on kohdistettu ainoastaan ympärivuorokautiseen hoivaan.

Huomioitavaa, että kustannukset kasvavat inflaation ja yleisen kustannustason myötä tulevina vuosina asiakasmäärästä riippumatta.

Pirkanmaan hyvinvointialue

5. Arvio henkilöstötarpeesta

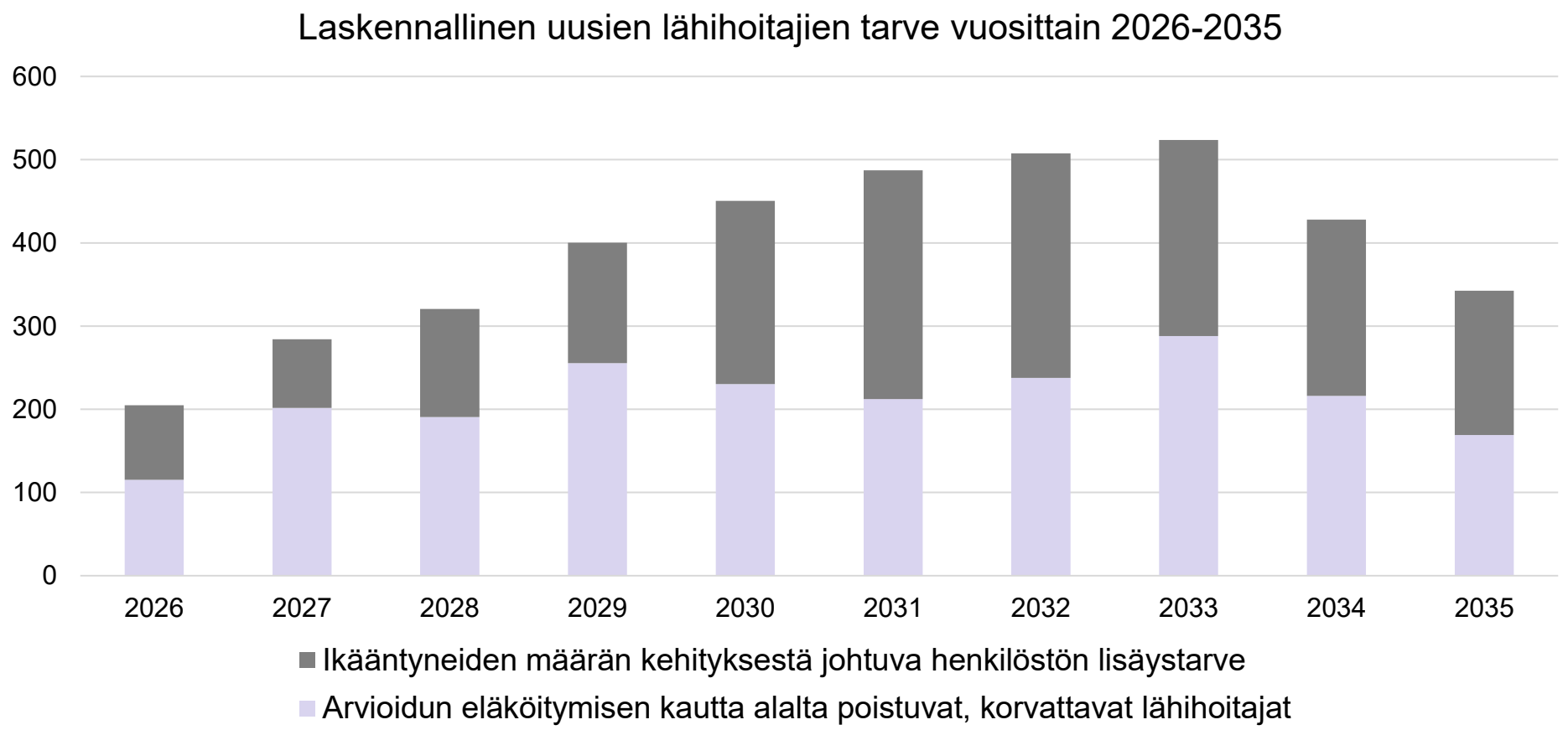
Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialojen henkilöstötarpeen kasvu hyvinvointi-alueittain vuosina 2021-2040

Pirkanmaan hyvinvointialue

Lähde: Tilannekuvia hyvinvointialueilta – muutokset palvelujärjestämässä sote-uudistuksen alkuvuosina. THL Raportti 3/2025.

Arvio Pirkanmaan vuosittaisesta uusien lähihoitajien tarpeesta ikääntyneiden palveluissa (oma- ja osto)

Pirkanmaan hyvinvointialue

6. Ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet

IKI2035 -ohjelman rakenne ja tavoitteet 20.11.2023 § 319 (muutokset merkittynä)

Ydin-tavoite	**Asiakkaan toimintakykyä tukevat, toiminnallisesti ja taloudellisesti kestävät palvelut ~~rakenne~~**				
Kehitys-alueet	**1. ~~Ammatillisen neuvonnan, ohjauksen ja ennalta-ehkäisevien palvelujen vahvistaminen~~ Ikääntyneen sujuvaa arkea vahvistavat neuvonta, ohjaus ja ennaltaehkäisevät palvelut**	**2. ~~Kotona asumista tukevien palvelujen vahvistaminen~~ Hyvä ja turvallinen elämä omassa kodissa**	**3. ~~Asumispalvelujen rakenteen keventäminen~~ Turvalliset ja yksilöllisiin tarpeisiin vastaavat asumisen palvelut**	**4. ~~Integraation vahvistaminen yhdyspinnoissa~~ Sujuvat ja oikea-aikaiset palvelut elämäntilanteen muuttuessa**	**5. ~~Vaikuttavat~~ Asiakkaan arkea tukevat digi- ja teknologiaratkaisut**
Osa-tavoitteet	1.1 Ammatillisen neuvonnan ja ohjauksen tarjoaman ja saatavuuden vahvistaminen 1.2 Ennaltaehkäisevän toiminnan vahvistaminen 1.3 Asiakasohjauksen toimintamallien ja prosessien ~~yhtenäistäminen~~ kehittäminen 1.4 ~~RAI-osaamisen vahvistaminen ja tiedon systemaattinen ja yhdenmukainen hyödyntäminen- kohtaan:~~ Toiminta vakiintunutta, raportoidaan muiden osatavoitteiden sisällä	2.1 Asiakkaan osallisuuden ja toimintakyvyn vahvistaminen voimavaralähtöisesti 2.2. Kotihoidon ~~kestävyyden varmistaminen~~ toiminnan sovittaminen asiakastarpeisiin ja resursseihin ~~henkilöstöön ja talouteen~~ 2.3 Omais- ja perhehoidon vahvistaminen (siirretty 3. alta) 2.4.Lyhytaikaisen hoidon ~~vahvistaminen~~ lisääminen ~~Kuntouttavan työn vahvistaminen ja päivätoiminnan kehittäminen~~ Asiakkaan toimintakyvyn ja osallisuuden vahvistaminen (siirretty kohtaan 2.1) ~~Uusien kotona asumista tukevien toimintamallien ja palvelumuotojen käyttöönotto~~ sisältyy jo muihin osatavoitteisiin	3.1 Yhteisöllisen asumisen ~~laajentaminen~~ vakiinnuttaminen 3.2 Ympärivuorokautisen palveluasumisen sovittaminen asiakastarpeisiin ja resursseihin ~~henkilöstöön ja talouteen~~ 3.3 Laitoshoidon purku 3.4 ~~Omais- ja perhehoidon vahvistaminen~~ (siirretty 2 alle) 3.5 Kiinteistötarpeiden ~~arviointi ja kiinteistöjen käytön~~ sovittaminen rakennemuutokseen	4.1 Integraation vahvistaminen kaikissa ikääntyneiden sosiaali- ja terveyspalveluissa ~~sotepalveluiden-yhdyspinnoissa~~ 4.2 Monituottajuuden hyödyntäminen tarkoituksenmukaisesti ja kustannus-tehokkaasti 4.3 Kumppanuuksien vahvistaminen (kolmas sektori, HYTE, yhdyspintatyö)	5.1 Asukkaille tarjottavien digitaalisten ~~ratkaisujen~~ asiointikanavien ja käyttäjien tuen vahvistaminen 5.2 ~~Tuottavuutta ja~~ Palveluiden ~~saatavuutta~~ saavutettavuutta ja laatua parantavien teknologioiden käytön laajentaminen 5.3 Tiedolla johtamisen kehittäminen

IKI2035 -ohjelman rakenne ja tavoitteet, päivitys 2026

Ydintavoite	**Asiakkaan toimintakykyä tukevat, toiminnallisesti ja taloudellisesti kestävät palvelut**				
Kehitysalueet	**1. Ikääntyneen sujuvaa arkea vahvistavat neuvonta, ohjaus ja ennaltaehkäisevät palvelut**	**2. Hyvä ja turvallinen elämä omassa kodissa**	**3. Turvalliset ja yksilöllisiin tarpeisiin vastaavat asumisen palvelut**	**4. Sujuvat ja oikea-aikaiset palvelut elämäntilanteen muuttuessa**	**5. Asiakkaan arkea tukevat digi- ja teknologiaratkaisut**
	Osatavoitteet				
Osatavoitteet	1.1 Ammatillisen neuvonnan ja ohjauksen saatavuuden vahvistaminen 1.2 Ennaltaehkäisevän toiminnan vahvistaminen 1.3 Asiakasohjauksen toimintamallien ja prosessien kehittäminen	2.1 Asiakkaan osallisuuden ja toimintakyvyn vahvistaminen voimavaralähtöisesti 2.2 Kotihoidon toiminnan sovittaminen asiakastarpeisiin ja resursseihin 2.3 Omais- ja perhehoidon vahvistaminen 2.4 Lyhytaikaisen hoidon lisääminen	3.1 Yhteisöllisen asumisen vakiinnuttaminen 3.2 Ympärivuorokautisen palveluasumisen sovittaminen asiakastarpeisiin ja resursseihin 3.3 Laitoshoidon purku 3.4 Kiinteistötarpeiden sovittaminen rakennemuutokseen	4.1 Integraation vahvistaminen kaikissa ikääntyneiden sosiaali- ja terveyspalveluissa 4.2 Monituottajuuden hyödyntäminen tarkoituksenmukaisesti ja kustannus-tehokkaasti 4.3 Kumppanuuksien vahvistaminen (kunta, kolmas sektori, HYTE, yhdyspintatyö)	5.1 Asukkaille tarjottavien digitaalisten asiointikanavien ja käyttäjien tuen vahvistaminen 5.2 Palveluiden saavutettavuutta ja laatua parantavien teknologioiden käytön laajentaminen 5.3 Tiedolla johtamisen kehittäminen

1. Ikääntyneen sujuvaa arkea vahvistavat neuvonta, ohjaus ja ennaltaehkäisevät palvelut

Osatavoitteet	Toimenpiteet
1.1 Ammatillisen neuvonnan ja ohjauksen saatavuuden vahvistaminen	• Vahvistamme ammatillisen neuvonnan ja ohjauksen monikanavaisuutta siten, että palvelun saatavuus ja saavutettavuus lisääntyvät • Lisäämme Lähitorien tunnettavuutta monipuolisesti eri keinoin. • Vahvistamme ikäihmisten varhaista tavoittamista, jotta tunnistamme asiakkaiden tuen tarpeen ennen palveluihin hakeutumista, hyödyntämällä etsivän vanhustyön ja varhaisen tuen toimintamalleja.
1.2 Ennalta-ehkäisevän toiminnan vahvistaminen	• Vahvistamme Lähitoripalvelun ammatillista, yhdenvertaista, laadukasta ja tutkittuun tietoon perustuvaa palveluohjausta. • Ohjaamme asiakkaita riittävän varhain ennaltaehkäiseviin ja omaehtoisiin palveluihin (digitaaliset palvelut, kunnat, järjestöt, kolmas sektori, yksityiset palvelut). • Tehostamme varhaisen vaiheen neuvonnan ja ohjauksen osuutta ikäihmisten huoli-ilmoitusprosessissa. • Vahvistamme asiakkaiden osallisuutta tukemalla itsenäistä liikkumista kodin ulkopuolella.
1.3 Asiakas-ohjauksen toimintamallien ja prosessien kehittäminen	• Sovitamme asiakasohjauksen prosessit yhteen muuttuvan toimintaympäristön kanssa (mm. tietojärjestelmät, lainsäädäntö). • Varaudumme ennakoivasti asiakastarpeiden muutoksiin (mm. yhteisöllinen asuminen, laitoshoidon purku) ja arvioimme niiden vaikutuksia. • Vahvistamme iäkkäiden sosiaalityön (gerontologinen sosiaalityö) vaikuttavuutta asiakkaiden elämässä. • Lisäämme ja laajennamme eri ammattilaisten yhteistyötä asiakkaan arjen tueksi.

2. Hyvä ja turvallinen elämä omassa kodissa

Osatavoitteet	Toimenpiteet
2.1 Asiakkaan osallisuuden ja toimintakyvyn vahvistaminen voimavara-lähtöisesti	• Vahvistamme asiakkaan osallisuutta toimintakykynsä arvioinnissa ja omien tavoitteiden asettamisessa. • Vakiinnutamme Voimavarat arjessa (VoiVa)-toimintamalli kaikkiin ikääntyneiden palveluihin. • Hyödynnämme asiakaskokemusta palveluiden arvioinnissa ja kehittämisessä.
2.2 Kotihoidon toiminnan sovittaminen asiakas-tarpeisiin ja resursseihin	• Lisäämme asiakkaan luona tehtävän työajan osuutta yhtenevien toimintakäytäntöjen avulla. • Vahvistamme moniammatillista tiimityötä asiakkaan palveluiden toteuttamisessa ja suunnittelussa. • Vahvistamme toimintakäytäntöjä ja henkilöstön osaamista asiakkaan muuttuviin palvelutarpeisiin vastaamisessa.
2.3 Omais- ja perhehoidon vahvistaminen	• Huomioimme kansallisen ohjauksen myöntämisen perusteissa. • Kehitämme perhehoidon eri muotoja ja lisäämme niiden tunnettuutta. • Tuemme omaishoitoperheiden hyvinvointia ja toimintakykyä.
2.4 Lyhytaikaisen hoidon lisääminen	• Lisäämme lyhytaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkoja. • Optimoimme yksiköiden käyttöasteet. • Konseptoimme Voimavarat arjessa (VoiVa) – toimintamallin lyhytaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköihin.

3. Turvalliset ja yksilöllisiin tarpeisiin vastaavat asumisen palvelut

Osatavoitteet	Toimenpiteet
3.1 Yhteisöllisen asumisen vakiinnuttaminen	• Lisäämme yhteisöllisen asumisen tunnettuutta palvelumuotona. • Vakiinnutamme yhteisöllisen asumisen kotihoidon ja ympärivuorokautisen palveluasumisen väliin asettuvana palvelumuotona. • Vahvistamme palvelutarpeenarviointia siten, että kohdistamme palvelun oikea-aikaisesti suhteessa asiakkaiden tarpeisiin.
3.2 Ympärivuoro-kautisen palveluasumisen sovittaminen asiakastarpeisiin ja resursseihin	• Monipuolistamme asumispalvelujen henkilöstön ammattirakennetta ja lisäämme moniammatillista tiimityötä. • Huomioimme asiakkaiden yksilölliset palvelutarpeet henkilöstömitoituksessa hyödyntäen toimintakykyarviointeja. • Ennakoimme toimintakykyarviointien perusteella henkilöstöresurssitarpeet.
3.3 Laitoshoidon purku	• Puramme laitoshoidon vuoden 2027 loppuun mennessä.
3.4 Kiinteistö-tarpeiden sovittaminen rakenne-muutokseen	• Toimeenpanemme erityisryhmien asumisen suunnitelmaa ja huomioimme erityisryhmien asumisen tarpeet investointisuunnitelmissa. • Luovumme tarpeettomista tiloista. • Tarkastelemme palveluverkkosuunnitelmia tarpeen mukaan.

4. Sujuvat ja oikea-aikaiset palvelut elämäntilanteen muuttuessa

Osatavoitteet	Toimenpiteet
4.1 Integraation vahvistaminen kaikissa ikääntyneiden sosiaali- ja terveys-palveluissa	• Vahvistamme ikääntyneiden palveluiden piirissä olevien asiakkaiden kuntoutusta yhteistyössä avopalveluiden kanssa. • Tiivistämme sote-keskusten ja Lähitorien yhteistyötä. • Sovimme yhteiset toimintamallit ikääntyneiden asiakkaiden palvelupolkuihin yhteistyössä terveyspalveluiden kanssa. • Vahvistamme yhteistyötä ikääntyneiden mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden palveluissa.
4.2 Monituottajuuden hyödyntäminen tarkoituksenmukaisesti ja kustannus-tehokkaasti	• Hyödynnämme tuotantotapa-analyysejä palveluiden järjestämisessä. • Huomioimme ikääntyneiden palvelutarpeisiin vastaamiseen tarvittavat ostopalvelut hyvinvointialueen hankintasuunnitelmissa. • Vahvistamme vuorovaikutusta palvelutuottajien kanssa. • Vakiinnutamme systemaattisesti vuorovaikutussuunnitelmien käyttöä. • Kehitämme palveluntuottajahaun tunnettavuutta ja käytettävyyttä.
4.3 Kumppanuuksien vahvistaminen (kunta, kolmas sektori, HYTE, yhdyspintatyö)	• Tuemme ikääntyneitä huolehtimaan omasta hyvinvoinnistaan Ikääntyneiden hyvinvointiverkoston (IkiHyte-verkoston) avulla. • Otamme käyttöön hyvinvointilähetteen asiakkaiden ohjaamiseksi matalan kynnyksen palveluihin. • Vahvistamme kuntien, järjestöjen ja kolmannen sektorin osallisuutta Lähitoreilla, erityisesti yksinäisyyttä ehkäisevässä toiminnassa. • Vahvistamme Lähitorien roolia yksityisten palvelutuottajien ja asiakkaiden palvelutarpeiden kohtaamiseksi.

5. Asiakkaan arkea tukevat digi- ja teknologiaratkaisut

Osatavoitteet	Toimenpiteet
5.1 Asukkaille tarjottavien digitaalisten asiointikanavien ja käyttäjien tuen vahvistaminen	• Edistämme Digilähitoria saavutettavana ja luotettavana neuvonnan kanavana. • Tuemme ikääntyneitä digitaalisten palvelujen ja teknologian käytössä sekä puolesta asioinnissa • Kehitämme läheisviestintää • Otamme käyttöön tietoturvallisia digitaalisia asiointikanavia, jotka mahdollistavat helpon ja ajasta riippumattoman asioinnin.
5.2 Palveluiden saavutettavuutta ja laatua parantavien teknologioiden käytön laajentaminen	• Lisäämme etäasiointia kaikissa palveluissa. • Kartoitamme ja pilotoimme ikäihmisille soveltuvia teknologioita ja opastamme ikääntyneitä niiden käyttöönottoon. • Arvioimme tekoälyn hyödynnettävyyttä ja lisäämme sen käyttöä ikäihmisten palvelujen sujuvuuden ja kohdentumisen tukena.
5.3 Tiedolla johtamisen kehittäminen	• Keräämme ja mittaamme tietoa asiakaskokemuksesta ikääntyneiden palveluissa yhteneväisesti sekä hyödynnämme tuloksia palveluiden kehittämisessä. • Kehitämme raportointiympäristöä (Tabu) tiedolla johtamisen välineenä; seuraamme ja arvioimme palvelujen laatua sekä vaikuttavuutta. • Hyödynnämme toimintakyvyn arviointien (RAI) pohjalta saatua tietoa tiedolla johtamisessa sekä palvelujen kohdentamisessa, resursoinneissa ja laadun hallinnassa. • Yhtenäistämme kirjaamiskäytäntöjä luotettavan tietopohjan luomiseksi.

Liitteet

Kustannuslaskelmien laskentaperiaatteet ja oletukset

- Kustannuslaskelmien pohjana on vuoden 2025 tilinpäätös. Laskelmissa on huomioitu kokonaiskulut (toimintakulut, rahoitustuotot- ja kulut, poistot sekä vyörytykset) ja toimintatuotot.
- Kustannusennusteissa on käytetty oletuksena vuoden 2025 kustannusrakennetta. Todellisuudessa kustannusrakenteessa voi tapahtua muutoksia.
- Kyseessä on laskennallinen arvio, joka perustuu esitettyihin oletuksiin.

Kustannusajuri	Laskentaperiaatteet ja oletukset
Väestön ikääntyminen ja palvelujen peittävyys	• Palvelutarpeen kasvu arvioitiin isoimmissa palveluryhmissä suhteessa asiakasmäärän kasvuun käyttäen ikäryhmiä yli 85-vuotiaat, 75-84-vuotiaat ja alle 75-vuotiaat. Kunkin ikäryhmän kohdalla oletettiin asiakasmäärän vuosittainen muutos suhteessa Tilastokeskuksen väestöennusteen muutokseen.[1] • Kustannusennusteissa on oletettu, että ennaltaehkäisevät palvelut ja päivätoiminta jatkuvat vuoden 2025 laajuisina. Asiakasohjauksen on oletettu kasvavan suhteessa yli 80-vuotiaiden määrän kasvuun. Ympärivuorokautisen hoivan, yhteisöllisen asumisen ja kotihoidon, perhehoidon ja omaishoidon kustannusennusteissa on huomioitu palveluiden peittävyys. • Palveluiden peittävyyksien oletettiin olevan tilanteen 12/2025 mukaiset ja eri skenaariossa kasvu lisättiin peittävyyksiin 12/2025. • Kasvavan asiakasmäärän vuosittaisissa kustannuksissa otettiin huomioon inflaatio ja palkkojen kasvu. • Määrän kasvua ei huomioitu vyörytyskuluissa, joiden oletettiin pysyvän vuoden 2025 laajuudessa.
Palkkakehitys	• SOTE-sopimuksen mukaan palkat nousevat noin 4,85 % vuonna 2026[2] vuoteen 2025 verrattuna ja yhteensä 10,7 % vuoden 2028 loppuun mennessä. Vuodesta 2029 alkaen henkilöstökustannusten oletettiin kasvavan inflaation kanssa samaa tahtia. • Palkankorotusten oletettiin vaikuttavan henkilöstökuluihin kokonaisuudessaan. Henkilöstökulujen osuus kokonaiskustannuksista: ympärivuorokautinen hoiva: ~29 %, yhteisöllinen asuminen: ~16 %, perhehoito: ~10 %, kotihoito: ~66 %, omaishoito: ~4 %.
Inflaatio	• Suomen pankki arvioi inflaation olevan keskimäärin 1,9 % vuonna 2026, 1,5 % vuonna 2027 ja 1,8 % vuonna 2028. Vuodesta 2029 alkaen inflaatioksi on oletettu laskelmissa 2,0 %. [3] • Inflaation oletettiin vaikuttavan ikääntyneiden palveluiden kustannuksiin kokonaisuudessaan, pois lukien henkilöstökulut.

Lähteet: 1) Tilastokeskus, väestöennuste 2) SOTE-sopimus 2025-2028 3) Suomen pankki 3/2026

Liite 2.

Palvelujen peittävyydet ja asiakasmäärät poikkileikkauspäivänä

Palvelu	Peittävyydet ja asiakasmäärät	2025 (31.12.2025)	Volyymi (2025)	Oletusskenaario Nykyiset peittävyydet pysyvät vakiona: 2030	Oletusskenaario Nykyiset peittävyydet pysyvät vakiona: 2035
Kotihoito	**Asiakasmäärä**, 85+ vuotiaat *(palvelupeittävyys%, vastaavan ikäisestä väestöstä)*	**2567** *(15,9%)*	-	**3137** *(15,9%)*	**4330** *(15,9%)*
	Asiakasmäärä, 75-84 vuotiaat *(palvelupeittävyys%, vastaavan ikäisestä väestöstä)*	**2108** *(4,5%)*	-	**2328** *(4,5%)*	**2264** *(4,5%)*
	Kokonaisasiakasmäärä (sis. myös alle 65) *(palvelupeittävyys% yli 65 väestöstä)*	**5691** *(4,6%)*	8419	**6486** *(4,9%)*	**7623** *(5,5%)*
Yhteisöllinen asuminen	**Asiakasmäärä**, 85+ vuotiaat *(palvelupeittävyys%, vastaavan ikäisestä väestöstä)*	**370** *(2,3%)*	-	**451** *(2,3%)*	**623** *(2,3%)*
	Asiakasmäärä, 75-84 vuotiaat *(palvelupeittävyys%, vastaavan ikäisestä väestöstä)*	**257** *(0,5%)*	-	**284** *(0,5%)*	**276** *(0,5%)*
	Kokonaisasiakasmäärä (sis. myös alle 65) *(palvelupeittävyys% yli 65 väestöstä)*	**722** *(0,6%)*	969	**831** *(0,6%)*	**996** *(0,7%)*
Ympärivuoro-kautinen hoiva*	**Asiakasmäärä**, 85+ vuotiaat *(palvelupeittävyys%, vastaavan ikäisestä väestöstä)*	**2539** *(15,7%)*	-	**3102** *(15,7%)*	**4283** *(15,7%)*
	Asiakasmäärä, 75-84 vuotiaat *(palvelupeittävyys%, vastaavan ikäisestä väestöstä)*	**1761** *(3,7%)*	-	**1945** *(3,7%)*	**1892** *(3,7%)*
	Kokonaisasiakasmäärä (sis. myös alle 65) *(palvelupeittävyys% yli 65 väestöstä)*	**4860** *(3,9%)*	6485	**5586** *(4,2%)*	**6717** *(4,8%)*

Asiakasmäärät sisältävät sekä oman tuotannon että ostopalveluiden asiakasmäärät.